

Protokoll från möte den 17 oktober 2005 med Samrådsgruppen för Naturvård i Kristianstads Vattenrike

Närvarande:

Rolf Sjöblom, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Kristianstads kommun (ordförande)
Bengt Bergh, Kommunstyrelsen, Kristianstads kommun
Sune Jonasson, Kommunstyrelsen, Kristianstads kommun
Hans Eliasson, Miljö- och hälsoskyddskontoret, Kristianstads kommun
Sam Skällberg, Miljö- och hälsoskyddskontoret, Kristianstads kommun
Patrik Möller, C4 Teknik, Kristianstads kommun
Ola Svensson, Naturskolan, Barn- och utbildningsförvaltningen, Kristianstads kommun
Sven-Erik Magnusson, Biosfärkontoret, Kristianstads Vattenrike, Kristianstads kommun
Karin Magntorn, Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike, Kristianstads kommun
Carina Wettemark, Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike, Kristianstads kommun
Göran Mattiasson, Länsstyrelsens miljöavdelning
Kenth Ljungberg, Länsstyrelsens miljöavdelning
Nils Hofmann, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
Pelle Rydberg, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
Sven Olsson, Vramsåns fiskevårdsförening
Christer Neideman, Naturskyddsföreningen i Kristianstad
Nils Waldemarsson, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Thomas Lindblad, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Bengt Hellberg, Beckhovets fiskebods-förening
Hans Cronert, Naturvårdssamordnare - Kristianstads Vattenrike (sekreterare)

§ 1 Justeringsman

Beslöts att välja Bengt Bergh till att justera dagens protokoll.

§ 2 Kunglig gästprofessur vid Högskolan

Lesley Head, som har fått kungens gästprofessur, är under läsåret knuten till Högskolan i Kristianstad. Hon är professor i antropologi vid universitet i Australien. Hon kommer att bedriva undervisning och forskning och bli en studera befolkningens attityder till kopplingen mellan stad och natur. Här utgör Kristianstad ett bra exempel och hon vill gärna intervjua samrådsgruppens medlemmar.

§ 3 Unescos beslut om Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Sven-Erik Magnusson informerade om Unescos biosfärområdesbeslut och om den granskningsprocedur som förevarit. I beslutsmotiveringen lyfts den väl genomarbetade ansökan fram, liksom sättet att arbeta med informationsutbyte och förankring i samrådsgruppen.

§ 4 Naturum – lägesrapport

Vid förra mötet besöktes den i dagsläget mest intressanta platsen för naturum, nämligen på Härlövs ängar, mitt för badhuset. För närvarande håller Sven-Erik Magnusson på att arbeta fram ett förslag till investerings- och driftsbudget för biosfärkontoret och naturum, som han tillsammans med Helene Fritzon skall presenteras för naturvårdsverket och länsstyrelsen vid möte i Stockholm den 18 november.

§ 5 Samrådsgruppens framtid

Inriktningen på gruppens arbete kommer successivt att förändras. Tyngdpunkten, som hittills legat på naturbevarande i våtmarksområdet, kommer efterhand att utvidgas att omfatta hela biosfärområdet både geografiskt (med sina 10 temaområden) och innehållsmässigt (bevarande, uthållig utveckling, stödjan-de). Hur och med vilken takt detta kommer att ske, får utvisa sig efterhand. Biosfärkontoret tar gärna emot synpunkter på samrådsgruppens framtida roll och arbete. Ett framtida lämpligt namn kan vara "Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike". Det skulle kunna tas i bruk efter kom-munstyrelsen beslut kring den framtida verksamheten under våren 2006.

Ordföranden noterar att flertalet kommunala förvaltningschefer saknas på kvällens möte. Samrådsgruppen konstaterar att i den nya fas som vi nu går in i så är det viktigt att så många förvaltningar som möjligt är representerade. Ett sätt skulle kunna vara att var och en utser ersättare.

§ 6 Bok om Vattenriket

Karin Magntorn informerar om den nya boken om Kristianstads Vattenrike som kommer att bli klar under hösten. Patrik Olofsson är huvudförfattare med trevlig text och fina bilder, Sven-Erik har tagit fram några grafiska presentationer och Karin har skrivit ett avsnitt om besöksplatser. Ansvarig för produktionen är Skånes Naturvårdsförening. Priset i bokhandeln blir 340 kr. Med andra ord en utmärkt julklapp.

§ 7 Handlingsprogram för Naturvård i Kristianstads Vattenrike

Hans Cronert informerade om att gällande handlingsprogram sträcker sig fram till och med 2006. Det är med andra ord dags att börja tänka på kommande handlingsprogram, som på motsvarande sätt som samrådsgruppen, behöver utvecklas geografiskt och innehållsmässigt. Hur detta skall ske och i vilken takt krävs funderingar kring och samrådsgruppen får gärna komma med förslag och synpunkter. Frågan bör diskuteras på kommande möten. Förslag bör vara framme för fastställande av kommunstyrelsen och länsstyrelsen i november 2006.

§ 8 Sandiga odlingsmarker

Carina Wettemark berättade om det pågående arbetet med temaområdet sandiga odlingsmarker. Bl a planeras ett utemuseum att byggas vid Sännarna, som utgörs av gamla värdefulla trädesåkrar, numera betade av kreatur, väster om Åhus. Vid utemuseet kommer en demonstrationsodling att anläggas med 6-årsträda som var vanligt i trakten på 1950-talet. I höst har första delytan plöjts upp och såtts in med den gamla rågsort som användes förr. Kommunen är markägare och en lokal lantbrukare är engagerad i projektet. Under hösten har en ansökan om medel för medfinansiering av olika sandmarksanknutna projekt tagits fram och skickats till Region Skånes miljövårdsfond.

Sam Skällberg redovisade lite av arbetet med att pröva nya skötselmetoder för de gamla trädesmarkerna som kantar Åhus infarter. Två ytor plöjdes upp härom året och har följts upp i år. Ytterligare ytor är på gång att bearbetas i höst för att utveckla den säregna och vackra trädesfloran och trädesfaunan. För dessa åtgärder har kommunen fått sk NIP-medel

§ 9 Bevarandeplaner för Natura 2000-områden

Kenth Ljungberg redovisade länsstyrelsens arbete med att ta fram, förankra och remissbehandla bevarandeplaner för de 54 Natura 2000-områden (49 enligt habitatdirektivet och 5 enligt fågeldirektivet) som finns i Kristianstads kommun (i biosfärområdet finns ca 40 och i Skåne ca 250). I bevarandeplanerna föreslås bevarandemål och redovisas hot samt vilka åtgärder som krävs för att nå bevarandemålen. Planerna kommer att redovisas för naturvårdsverket i november. Arbeta sker också med att justera gränser, artuppgifter och att komplettera med naturtyper som inte rapporterats i tillräcklig mängd. Medan de områden som utsetts med stöd av fågeldirektivet fått slutlig N2000-status direkt när regeringen fattat beslut, skall samtliga 49 områden som utsetts med stöd av habitatdirektivet godkännas av EU-kommissionen innan regeringen fattar slutligt beslut.

§ 10 Nationella åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper

Göran Mattiasson informerade om det omfattande arbetet med att ta fram åtgärdsprogram och genomföra åtgärder för hotade arter och naturtyper som nu kommit igång i samverkan mellan Naturvårdsverket och Länsstyrelsen. Av de 210 åtgärdsprogram som skall tas fram, berörs Skåne av ca 100 och biosfärområdet av ca 60. Det gäller bl a träd med höga natur- och kulturvärden, rikkärr och sandstäpp samt en rad fåglar, landsnäcker, insekter och växter.

§ 11 Handikappanpassning av besöksplatser i Vattenriket

Karin Magtorn informerade om det initiativ för att öka tillgängligheten för handikappade som biosfärkontoret tagit. Nils-Otto Nilsson, naturguide, tidigare knuten till projekt på högskolan, har projektanställts för att göra en översiktlig genomgång och ta fram ett förslag till ansökan om NIP-medel för att utveckla några av besöksplatserna. Målet är att certifiera Ekomuseets besöksplatser med EQUALITY, en kvalitetskontrollerad tillgänglighetsregistrering. Arbetet kommer att ske i samråd med biosfärkontoret och med stöd av en referensgrupp bestående av representanter från kommunledningskontorets handikappråd, Furuboda folkhögskola och tre naturintresserade rullstolsburna med olika typer av rullstolar.

§ 12 Betesgång vid Äspetlagunen

Hans Cronert informerade om tankarna på att ha betesdjur vid Äspetlagunen, inom Äspets naturreservat, för att hindra att den växer igen helt och för att få bättre möjligheter att studera rastande och häckande fåglar från fågeltornet. Lagunen är ett resultat av de sandpålagringar som sker genom utbyggnad av södra hamnpiren sedan början av 1900-talet. Förslaget har stöd i nuvarande skötselplan för reservatet. Förslagen stängselsträckning omfattar huvuddelen av lagun- och vassområdet. Stängslet skulle dras så att man undviker att djuren når stranden med risk för förorening av badvattnet. Frågan har bollats ut till de ideella föreningarna tidigare i höst och man är försiktigt positiv hos både fågelklubben och naturskyddsföreningen. Inga erinringar framfördes mot förslaget. Dock att man från fågelklubbens sida är tveksam till om en så stor yta som föreslagits skall tas med från början.

§ 13 Storkinformation

Christer Neideman informerade om att det gått generellt dåligt för de flyttande storkarna och den vilde i Viby har inte kommit tillbaka. Få storkar i hägnen har fått ungar i år. Nytt hägn är på gång vid Sjögård/Härnestad i Vattenriket. För detta ändamål finns statliga naturvårdsmedel (NIP) och medel från WWF. Man planerar att bilda en stödföreningen för storken, "Storkens vänner" för att effektivare kunna samla in pengar till verksamheten.

§ 14 Tranor

Det är fortfarande få tranor som stannar i Vattenriket under höstflyttningen. Vid den nationella räkningen den 18 september uppgick antalet bara till några hundra, att jämföra med de 10 000-tals som under ganska lång period rastar och orsakar bekymmer i mogen gröda vid Kvismaren och Hornborgasjön. Ett trevlig bok som redovisar tranans flyttning genom Europa från häckningslokalerna i norr till övervintringsplatserna i Spanien och Frankrike har sammanställts av Göran Lundin vid Svenska Tranarbetsgruppen. I boken redovisas bra platser att titta på tranorna, aktuell forskning och hur man arbetar på olika håll för att minska de skador tranorna orsakar på jordbruksgrödor. Även Vattenriket har bidragit med ett avsnitt.

§ 15 Gåsförvaltning

Gåsgruppen har även i år kunnat knyta en "gåsakar!" till verksamheten. Denne har bistått med råd och stöd, samt tillhandahållit gåsskrämmor av olika slag, i syfte att minimera skador orsakade av framför allt grågäss. Gåstrycket upplevdes mycket besvärande vid flera våtmarksnära höstsådda åkrar tidigt i våras innan vattnet dragit sig tillbaka och gässen kunde beta på strandängarna och i sjön. Även om inte skador kunnat undvikas, upplevs tillgången på en resursperson mycket positivt hos lantbrukarkåren. Resultatet från Patrik Olofssons flygning visar att antalet grågåsbon minskat med bortåt en tredjedel i Hammarsjön. Orsaken är troligtvis främst försämrade boplatzmöjligheter på grund av att isen lade ner en stor del av bladvassen. I slutet av sommaren gjorde gåsgruppen ett intressant studiebesök för att titta på gåsskador hos en lantbrukare. Tillsammans med Viltskadecenter planeras senare i höst att förlägga ett möte kring gåsskadehantering i Vattenriket. Det riktar sig till andra områden i södra Sverige och syftet är att utbyta erfarenheter från olika områden.

§ 16 Möte om Mjöån

Pelle Rydberg informerade om att Nedre Helgeåns fiskevårdsområde och fiskefunktionen på länsstyrelsen kallat till samråds- och informationsmöte för att diskutera en fiskevårdsplan i framtiden för Mjöån och Söndreaå med biflöden. Till mötet är markägare, kommunen och länsstyrelsen inbjudna.

§ 17 Behov av sophämtning, toaletter och utökad tillgänglighet för fiske i vattenriket.

Pelle Rydberg framförde att det finns ett starkt behov av att kommunen går in och stödjer hela biosfärområdet när det gäller sophämtning och toalettservice, bl a vid de platser som Nedre Helgeåns fiskevårdsområde ställt iordning med parkeringar och grillplatser.

Fiskevårdsområdet har tagit beslut om att vilja förverkliga parkeringsmöjligheter med grillplats vid Härnestad och möjliggörande av vandring över diken och Mjöån, till de gamla järnvägsbrofästena i ån norr om Härnestad.

Fiskevårdsområdet har riktat in sig på sju utgångs- och infoplatser för fiske: Torsebro, Lillö, Hammarsjön cykelvägen, Kavvö, Härnestad, Lille sjö och Gropahålet södra, allt för att öka tillgängligheten och turismen i området.

Karin Magntorn framförde att frågorna kring sophantering och toaletter bör tas upp i en kommande plan för tillgänglighet i Vattenriket där budgetmedel får äskas och samverkan kring hantering och skötsel får tas upp.

§ 18 Översyn av vegetationsklippning i Hammarsjön och Araslövssjön

Hans Cronert informerade om översynen av pågående vegetationsklippning i Hammarsjön och Araslövssjön. Klippning har skett i norra delen av Hammarsjön och delar av Araslövssjön under lång tid och är i dagsläget främst inriktad på att minska mängden näckrosor, att få sammanhängande öppna ytor utanför Pynten och Hammarsjövallen samt att hålla passager i rännor och till angöringspunkter öppna. Förslag till nytt upphandlingsunderlag håller på att tas fram av Michael Dahlman vid C4 Teknik och kommer att presenteras vid ett senare möte.

§ 19 Förändringar i Hammarsjön

Informationen kring vegetationsklippning resulterade i att ett stort antal frågeställningar och uppfattningar kring olika företeelser i sjön togs upp och diskuterades. Det gällde bl a sävens och bladvassens tillbakagång (möjligen orsakad av gås bete), brunfärgning, grumling och påväxt (till men för sjönajas, fiske, fåglar mm), uppgrundning av de muddrade rännorna genom sjön (medför vattenströmning genom hela sjön, med uppgrumling av sediment som följd i samband med blåst, försärad framkomlighet med båt och svårigheter för laxfisk att vandra rätt).

Mot bakgrund av de stora värden Hammarsjön har ur naturvårds- (Natura 2000 mm), fiske- och allmän rekreationssynpunkt synpunkt ansåg samrådsgruppen att det är mycket viktigt att få belyst de förändringar som skett i Hammarsjön över tiden. Någon borde ges i uppdrag att ställa samman och utvärdera den kunskap som finns och se vad som ytterligare behöver plockas fram för att vi skall få ett bra underlag för åtgärder. Samtidigt är det viktigt att komplettera den uppföljning som idag sker inom den samordnade vattendragskontrollen för Helge å, med olika biologiska parametrar som är viktiga för övervakningen av sjöarna.

Samrådsgruppen beslutade att man skall försöka initiera ett projekt för att kunna ta ett samlat grepp över förändringarna i sjöarna och utifrån detta föreslå lämpliga åtgärder.

§ 20 Nästa möte

Beslöts att nästa möte skall hållas den 6 februari 2006, kl 18.30, i Rådhuset.

OBS! Alla uppmanas att komma in med förslag till punkter som man vill ta upp några veckor innan, så kan de komma med på dagordningen!

/Hans Cronert/ sekreterare

Justeras:

Bengt Bergh/

Sändlista

Bengt Berg, Kommunstyrelsen
Sune Jonasson, Kommunstyrelsen
Rolf Sjöblom, Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Ingvar Lökvist, Mark- och exploateringskontoret
Hans Eliasson, Miljö- och hälsoskyddskontoret
Sam Skällberg, Miljö- och hälsoskyddskontoret
Tomas Theander, Stadsarkitektkontoret
Patrik Möller, C4 Teknik
Jan Westberg, C4 Teknik
Michael Dahlman, C4 Teknik
Mats Åkesson, C4 Arbetsmarknad
Tommy Gustavsson, Turistavd., Kommunledningskontoret
Bengt-Åke Kjell, Kultur- och fritidsförvaltningen
Sam Peterson, Naturskolan, BUN
Ola Svensson, Naturskolan, BUN
Sven-Erik Magnusson, Biosfärkontoret
Karin Magntorn, Biosfärkontoret
Carina Wettemark, Biosfärkontoret
Göran Mattiasson, Länsstyrelsens miljöavdelning
Kenth Ljungberg, Länsstyrelsens miljöavdelning
Lars Collvin, Länsstyrelsens miljöavdelning
Johan Wagnström, Länsstyrelsens miljöavdelning
Jan Linder, Skogsvårdsstyrelsen för södra Götaland
Erik Ederlöv, Skogsvårdsstyrelsen för södra Götaland
Magnus Thelaus, Högskolan Kristianstad
Johan Elmberg, Högskolan Kristianstad
Bo Fransman, Region Skåne
Hans Persson, LRF Kristianstad kommun
Bengt Klingheim, Turistentreprenörerna
Claud Hamilton, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
Nils Hofmann, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
Pelle Rydberg, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
Sven Olsson, Vramsåns Fiskevårdsförening
Lars Bengtsson, Kristianstad-Bromölla Jaktvårdskrets
Mauritz Nilsson, Kristianstad-Bromölla Jaktvårdskrets
Christer Neideman, Naturskyddsföreningen i Kristianstad
Nils Waldemarsson, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Thomas Lindblad, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Roobin Jalking, Christianstads Motorbåtsklubb
Per Rheborg, Christianstads Motorbåtsklubb
Bengt Hellberg, Beckhovets fiskebods-förening
Torsten Larsson, Naturvårdsverket
Michael Löfroth, WWF
Charlotte Lindström, Skånska våtmarker WWF
Per Olsson, Svenska MAB-kommittén
KS, TU, MHN, BN, KFN, BUN